

ANSAs innspill til NOKUTs strategi for utvikling i perioden 2020-2025

ANSA ønsker å takke NOKUT for muligheten til å komme med skriftlige innspill til deres arbeid med strategi for utvikling i NOKUT 2020-2025.

Først og fremst ønsker ANSA å presisere at vi mener NOKUTs arbeid med godkjenning av utenlandsk utdanning er helt vital for å benytte kompetansen norske og internasjonale kandidater tar med seg tilbake til Norge fra internasjonale læresteder, og at det er viktig at NOKUTs gode arbeid fortsetter i kommende strategiperiode. ANSA mener at dokumentet som ligger til grunn danner et godt grunnlag for å jobbe med nettopp dette, og bygge videre på det gode arbeidet NOKUT har gjennomført i inneværende periode. Vi ønsker også å berømme NOKUT for arbeidet som har blitt gjort for med å skaffe et faglig godt grunnlag for hvorfor norske kandidater velger/ikke velger å reise på utveksling. Denne typen utredninger bidrar til å styrke debatten rundt internasjonalisering av norsk høyere utdanning, og det er derfor ønskelig at NOKUT fortsetter med å styrke dette arbeidet i kommende periode.

Generelt inntrykk

ANSAs generelle inntrykk til forslaget er at dette virker som en god og realistisk tilnærming til hva NOKUT skal og bør være. Det kombinerer den mer «almennlige» driften og oppgaver med en tankegang om at NOKUT også skal bidra til å skape utvikling. Vi mener det er viktig at NOKUT og andre direktorater tør å være nytenkende og omstillingsdyktige slik at de kan tilpasse seg nye oppgaver og nye trender raskt. Vårt inntrykk er at dette er noe NOKUT har tatt god høyde for i sitt arbeid i dag, og at dette også videreføres i den nye strategien.

Roller

ANSA mener trerollefordelingen som beskrives passer NOKUT svært godt, og at arbeidet som har blitt gjort i inneværende periode understreker hvorfor disse rollene er essensielle, ikke bare for NOKUT som direktorat, men for fagfeltet som helhet. Myndighetsrollen er åpenbar, men ANSA ønsker å presisere at vi mener det er svært viktig at NOKUT fortsetter å bruke kunnskapsrollen og pådriverrollen for å skape utvikling i feltet. Det er vår oppfattelse at det er direktorater i Norge som ikke benytter denne muligheten like godt som i NOKUTs tilfelle. Vi mener det er viktig at et direktorat som administrerer så sentrale oppgaver som NOKUT gis en faglig frihet til å komme med innspill, og til å drive prosjekter og tiltak frem for å styrke arbeidet med kvalitet og godkjenning i utdanning.

NOKUTs arbeid med internasjonal utdanning

Som nevnt over mener vi rolleforståelsen av hvordan man tilnærmer seg internasjonal utdanning presenteres på en god måte i forslaget. At NOKUT skal bidra til at «utenlandsk utdanning og kompetanse effektivt kan tas i bruk i Norge» er en nøkkel for ANSA, og et arbeid det ikke kan presiseres godt nok hvor viktig faktisk er. ANSA og våre medlemmer opplever store utfordringer knyttet til godkjenning og autorisasjon av utenlandskutdanning for kandidater som kommer tilbake til Norge, og for oss er NOKUT og NOKUTs fremtidige arbeid en nøkkel for at disse prosessene kan bli bedre og mer forutsigbare for norske utenlandsstudenter.

Særlig mener ANSA det er interessant at NOKUT i deres forslag under «Utviklingsmål og strategiske prioriteringer» trekker frem at dere skal «*eventuelt overta hele eller deler av andre myndigheters prosesser der dette er ønskelig og effektivt for samfunnet*». Vi velger å lese dette som støttende til noe vi selv spilte inn til regjeringens arbeid med en ny stortingsmelding om studentmobilitet, «*Det må utredes og presenteres tiltak for en ny organisering av godkjenning og autorisasjon av utdanning fra utlandet, og dette må stå sentralt i den nye stortingsmeldingen. En løsning vil være å samle alt som*

omhandler godkjenning og autorisasjon til en og samme instans, og at denne instansen har ansvar for å hente inn sakkyndig kompetanse i de sakene der det vil være nødvendig. Slik vi ser det vil den mest naturlige instansen for en slik ordning være en utvidet fagavdeling på godkjenning og autorisasjon i NOKUT.»

Vi har etterlyst en helhetlig gjennomgang av godkjenningsfeltet i lang tid, og mener det er helt naturlig at en større del av ansvaret knyttet til også autorisasjon blir mere strømlinjeformet og legges inn under en styrket faglig avdeling hos NOKUT. Vårt inntrykk er helt tydelig at det vil være både ønskelig og effektivt for samfunnet at ytterligere oppgaver tillegges NOKUT på godkjenningsfeltet så raskt som mulig slik at flere studenter opplever en ryddig og forutsigbar prosess knyttet til godkjenning av sin utdanning. Det at NOKUT har fått rollen som assistansesenter for EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv er et steg i riktig retning.

Under kan dere lese våre øvrige innspill til *godkjenning* fra vårt [innspill til Stortingsmeldingen om studentmobilitet](#).

1.2 Godkjenning

Et for høyt antall norske utenlandsstudenter opplever i dag vanskelige situasjoner knyttet til hvorvidt deres utdanning vil godkjennes i Norge og kvalifiserer til autorisasjon. Dette arbeidet blir ikke lettere for noen gjennom at dagens godkjenningsordninger er spredt mellom en rekke ulike departementer og direktorater. Dette gjør det vanskelig for både studentene selv, men også for de ansvarlige for utdanning og autorisasjon å komme med de nødvendige tiltakene for å sikre studenter den oppfølgingen de trenger. *Det må utredes og presenteres tiltak for en ny organisering av godkjenning og autorisasjon av utdanning fra utlandet, og dette må stå sentralt i den nye stortingsmeldingen. En løsning vil være å samle alt som omhandler godkjenning og autorisasjon til en og samme instans, og at denne instansen har ansvar for å hente inn sakkyndig kompetanse i de sakene der det vil være nødvendig. Slik vi ser det vil den mest naturlige instansen for en slik ordning være en utvidet fagavdeling på godkjenning og autorisasjon i NOKUT.* ANSA mener også regjeringen bør se mot andre land der man har muliggjort en ordning for forhåndsgodkjenning av utenlandsk utdanning. Med en slik ordning vet studenter som reiser ut at deres grad vil være godkjent i hjemlandet når de kommer tilbake. Dette øker forutsigbarheten for studentene, men ville også gjort det for regjeringen selv da man ville hatt en bedre oversikt over antallet kandidater som kommer tilbake til Norge med en godkjent grad.

1.2.1 Godkjenning av helsepersonellutdanninger

Det er særlig helsepersonellutdanningene fra utlandet som de senere årene har opplevd store utfordringer og stor usikkerhet knyttet til endringer i autorisasjonsordningen. ANSA ønsker å trekke frem to konkrete eksempler som har rammet større studentgrupper de siste årene.

Medisinstudenter i bl.a. Danmark som må gjennomføre dobbel turnus

Fra og med 1. januar 2019 vil medisinstudenter som har studert i bl.a. Danmark måtte gå turnus i studielandet før de har mulighet til å søke seg inn på en LIS1-stilling. Denne endringen kommer av at Norge i 2012 endret tidspunktet for autorisasjon fra etter gjennomført turnus til rett etter endte studier. For leger utdannet i Norge utgjør ikke dette noen forskjell, men for leger utdannet i land som har samme tidspunkt for autorisasjon som Norge hadde før 2012 betyr det at de må gå turnus i studielandet før de har mulighet til å søke seg inn på LIS1 i Norge. Endringen førte ikke til endring i kompetansen medisinstudenter i Norge tilegner seg, og både studenter i Norge og Danmark avslutter med en cand.med.-grad og 360 ECTS-poeng.

Konsekvensene av dette er at de rammede studentene får en unaturlig forsinkelse i opparbeidelsen av ansiennitet, de blir forsinket i pensjonssparingen og får avbrudd i den naturlige progresjonen, da mange jobber i norsk helsevesen under studietiden. Dobbel turnus vil heller ikke føre til at presset på LIS1 blir mindre, da disse legene fortsatt må gjennom LIS1-løpet. Da sykehusene er pålagt å følge kvalifikasjonsprinsippet når LIS1-leger skal ansettes, vil leger med ett års betalt arbeidserfaring stille sterkere enn sine nyutdannede kolleger, og med det ytterligere øke presset på LIS1. I dette tilfellet kommer leger utdannet i bl.a. Danmark dårligere ut, selv med likeverdig kompetanse. Det er uakseptabelt.

Studenter som går klinisk psykologi ved ELTE-universitetet

I 13 år har nordmenn utdannet seg til psykologer ved ELTE-universitetet i Budapest, og Helsedirektoratet har innvilget lisens til disse kandidatene. Utdanningen heter "Master of Clinical and Health psychology". Arbeidslisens i Norge gir kandidatene mulighet til å opparbeide seg klinisk erfaring og kunnskap om det norske helsesystemet. Etter 12 måneder med veiledning fra psykologspesialist får man autorisasjon til å jobbe som klinisk psykolog i Norge, dersom veileder vurderer studenten som skikket.

Frem til høsten 2016, da praksisen med å innvilge lisens ble endret uten forvarsel, startet ELTE-studentene på studiene i god tro om at de ville få autorisasjon som psykologer i Norge, etter 5 + 1 år. Praksisendringen satte flere hundre nordmenn i en svært uforutsigbar posisjon. Dersom det også i fremtiden skal være attraktivt å ta helsefaglige utdanninger i utlandet, kan ikke studentene sitte med den uforutsigbarheten de gjør i dag. De mest populære helsefaglige utdanningene å ta i utlandet går over mange år, og fører til at studentene ender med betydelig gjeld etter endt studium, noe som i tillegg øker uforutsigbarheten til studentene som nå står uten jobb.

I tillegg til at studentene har blitt satt i en meget usikker situasjon, har de også opplevd representanter både i helsemyndigheter og i psykologenes fagforening, sår tvil ved ELTE-kandidatenes kompetanse. Det har tidligere vært uttalt at de er en "fare for pasientsikkerheten", selv om de av sine veiledere blir regnet som jevn gode med sine norskutdannede kolleger, og det ikke har blitt lagt frem noe bevis som tilsier at denne gruppen mottar flere klager enn andre.

ELTE-studentene har også opplevd det som utfordrende at det er de norske universitetene som tilbyr profesjonsutdanningen i psykologi som sitter med jevngodhetsvurderingene i denne saken. Et tiltak for å unngå dette kunne vært å la jevngodhetsvurderinger foretas av utenlandske universiteter, slik at man unngår interessekonflikter fra utdanningsinstitusjoner som vil verne om egne utdanninger og konkurranseutsettelsen av disse.

Selv om ANSA ser det som positivt at utfordringen til ELTE-studentene blir tatt på alvor ved at Helsedirektoratet har presentert et komplementerende tiltak så en gruppe av de rammede kandidatene kan bli autorisert, mener også ANSA at dette tiltaket ikke burde nødvendig. Universitetet ELTE har oversendt Helsedirektoratet dokumentasjon på at 90 prosent av fagstoffet i dette kurstiltaket er repetisjon av fagstoff utdanningen ved ELTE dekker. Kurstiltaket har forøvrig en prislapp på 244 millioner kroner.

ANSA mener det er svært uheldig at ELTE-studentene ikke har blitt bedre ivaretatt, og frykter at en konsekvens av de kompliserte og vanskelige autorisasjonsprosessene vil være at Norge taper verdifull kompetanse som kunne bidratt positivt til det norske helsesystemet. ANSA mener det er den reelle kompetansen til hver enkelt student som må tas i betraktning, og at autorisasjonsordningene for helsepersonell må være mye mer forutsigbare enn det de er i dag.

1.2.2 Annen godkjenning

Norske studenter med bachelorgrader fra utlandet har opplevd utfordringer ved søknad om opptak til mastergrader ved norske institusjoner. Hovedutfordringen er at opptakskravene til norske mastergrader er svært spesifikke, og ofte er skreddersydd for å passe studenter som har tatt tilhørende bachelorgrad i Norge. ANSA mener norske utdanningsinstitusjoner må ta høyde for variasjoner i oppbyggingen av studieretninger ved at det forekommer forskjeller i fagkombinasjoner og arbeidsbelastning, og at studentenes faktiske kompetanse må tillegges sterkere vekt. ANSA ser det som positivt å ha et mangfold blant studentmassen som velger å studere i utlandet, både med tanke på grad, studieland og fag. Det er derfor viktig å legge til rette for at det ikke skal være en ulempe å ha en utenlandsk bachelorgrad i bunn.

Innspill til tematisk prioritering i strategien

ANSA ønsker å fremme følgende innspill til prioritering i NOKUTs kommende strategi:

- Styrke ordningene for godkjenning og autorisasjon av høyere utdanning fra utlandet.

Vi fremmer denne prioriteringen for kommende strategiperiode i lys av Riksrevisjonens undersøkelse om godkjenning av utdanning og yrkeskvalifikasjoner fra utlandet ([Dokument 3:12 \(2018-2019\)](#)). Hovedfunnene i undersøkelsene er som følger:

- Informasjonen til brukerne er ikke god nok.
- Det er ikke lagt godt nok til rette for effektiv saksbehandling hos godkjenningsmyndighetene.
- Det er dårlig tilrettelagt for påbygning av utdanning og yrkeskvalifikasjoner fra utlandet.
- Godkjenningsfeltet er preget av lite samordning.

ANSA mener det er essensielt at dette blir adressert i NOKUTs nye strategi, og at utkastet til strategidokumentet som foreligger er et solid utgangspunkt. I samme undersøkelse kom Riksrevisjonen med en rekke anbefalinger til Kunnskapsdepartementet som blant annet omhandler bedre utnyttelse av kompetanse på tvers av godkjenningsfeltet, mer brukerrettet informasjon om godkjenningsordningene og veiledning av fylkeskommunene i forbindelse med godkjenning av utenlandsk videregående opplæring. ANSA ønsker at NOKUT skal være en pådriver for, og tar en aktiv rolle i dette arbeidet, slik at utenlandsk kompetanse effektivt skal kunne brukes som en ressurs i det norske samfunnet. ANSA ønsker spesielt å trekke frem punkt fire om at godkjenningsfeltet bærer preg av lite samordning. Vi mener dette bygger opp under vår overnevnte argumentasjon, og problematikken vi opplever at våre studenter merker kraftig. ANSA mener NOKUT må ta en tydelig rolle i arbeidet med å samordne godkjenningsfeltet bedre.

Ett av NOKUTs formål er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge, noe denne tematiske prioriteringen oppfyller.

Andre kommentarer

ANSA mener NOKUT må ta til orde for en autorisert oversettelse mellom utenlandske karaktersystemer og det norske. Til tross for innføringen av Bologna-prosessen er det fortsatt store forskjeller i nasjonale karakterskalaer, og i Norge eksisterer det ingen overordnede systemer for oversetting av karakterer fra studier i utlandet. Mange, spesielt de som har vært på utveksling, opplever store problemer når de kommer hjem til Norge og skal få oversatt karakterene sine fra utenlandsoppholdet. Dette oppleves som en ekstra barriere for mange som ønsker å reise ut.

Utenlandske karakterer er også et problem for mange ferdigutdannede i deres møte med arbeidsmarkedet. Det er derfor nødvendig at det utvikles et universelt system for å sikre at vi får en nøyaktig og rettferdig oversetting av kompetanse fra utlandet. En karaktermatrise som tydelig forteller hva karakteren i det enkelte land tilsvarer etter norske forhold, for eksempel ved å vise fordelingen av studenter på de forskjellige karakterene.

Kontakt ANSA
Hanna Flood, president
Tlf: 906 51 156
E-post: president@ansa.no